

Als de bliksem

900 jaar norbertijnen en norbertinessen

Janick Appelmans
Herman Janssens
Stefan Van Lani
(red.)

Als de bliksem 900 jaar norbertijnen en norbertinessen

Janick Appelmans, Herman Janssens
en Stefan Van Lani (red.)

© Uitgeverij Averbode | Erasmie nv, 2021
Abdijstraat 1, 3271 Averbode
www.averbodeinspireert.be

Voor Nederland:
Berne Media | uitgeverij Abdij van Berne, 2021
www.bernedia.com

Concept en vormgeving: Studio Zwam
Eindredactie: Janick Appelmans
Coverbeeld: De bekering van Norbert in het
stucwerkplafond van de bibliotheek van de
abdij van Park door meester-kalksnijder Jan
Christiaan Hansche (1672) - foto Jef Schoors

ISBN (België) 978-2-8081-2988-6
D/2021/11.123/213
ISBN (Nederland) 978-90-8972-426-7
RE7152/042021
NUR 680,740
320 p.; 21 x 26 cm

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm, elektronisch, digitaal of op
welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

PARCUM

Abdij
van Park

Inhoud

Jos Wouters De premonstratenzer orde aan de vooravond van haar 900-jarig jubileum	6
Bernard Ardura en Herman Janssens In het spoor van Norbert van Genep Christus navolgen. Een levensideaal in dienst van God en van de Kerk	10
Herman Janssens <i>Als de Bliksem</i> . Norberts biografie met glasramen	14
Aletta Rambaut Indrukwekkende reeks glasramen van Jan de Caumont voor de pandgang van de Parkabdij	27
Filip Noë Een van hart en een van ziel. Het ideaal van de <i>vita apostolica</i> in de premonstratenzer spiritualiteit	29
Herman Janssens Een masterplan van Hugo van Fosses?	38
Jos Wouters Filip van Harvengt, tweede abt van Bonne-Espérance	41
Marc Van Vaecck en Stefan Van Lani <i>Vrije conste dewelcke nyet gemeyns en heeft met eenige andere ambachten</i> . Jan Christiaan Hansche in de Parkabdij	44
Janick Appelmans Een Europees netwerk met middeleeuwse roots	49
Jan Sanders De eerste zusters van Berne	58
Janick Appelmans en Brigitte Meijns Het graafschap Vlaanderen, exemplarisch voor de premonstratenzer kloosterstichtingen in de middeleeuwen?	60
J.A. (Hans) Mol De expansie en aanwezigheid van de premonstratenzers in de Friese landen tot 1600	64
Trees Sponselee-de Meester Het norbertinessenklooster Sint-Catharinadal in de Staatse periode (1625-1795). Een religieuze vrouwengemeenschap in benarde tijden	68
Stefan Van Lani <i>Met eydel handen aanveert men geene winninghe</i> . Landbouw, economie en landschap	71
Marc Carnier Het kaartboek van de abdij van Averbode. Beheer en prestige	79
Georges Vande Winkel Het kaartboek van de Ninoofse abdij (1641-1654) door landmeter Philips de Dijn	83
Stefan Van Lani De woonst van de premonstratenzer pastoor, uitvalsbasis voor de nabije parochiezorg	85

Herman Janssens Overzicht van parochies van de norbertijnen in België en Nederland	92
Joss Hopstaken Tongerlose pastorieën op de grens tussen noord en zuid	97
Eddy Put en Jozef Van Osta Buitenheren in de parochiezielzorg. Witte versus zwarte pastoors	100
Luc Vienne Norbertijnen in deze tijd	105
Benjamin Nkembo Kuape Religieus leven en studies in een ver land. Een getuigenis	107
Maria Magdalena van Bussel Een dag uit het leven van een norbertines	109
Dirk Van de Perre De herdenking van de doden van de twaalfde tot de achttiende eeuw	112
Janick Appelmans Bedevaarten, processies en relieken. Heiligenverering bij premonstratenzers en premonstratenzerinnen	115
Charles Caspers Bronnen van inspiratie	121
Janick Appelmans en Ulrich G. Leinsle Wetenschap en onderwijs	124
Arnoud-Jan Bijsterveld Geleerde norbertijnen	130
Dick E.H. de Boer <i>Super omnes clericos Frisie sui temporis peritus.</i> Een geleerde norbertijn op reis door middeleeuws Europa	133
Janick Appelmans Cultuur en mecenaat	135
Aleuna Macarenko <i>Ego fr(ater) heinric(us) eccl(esi)e in bona spe [...] hec uolumnia manu (et) calamo scripsi.</i> De Bijbel van Bonne-Espérance uit 1135	139
Aleuna Macarenko <i>Scriptus est liber iste in honore Sanctae Mariae in Parcho.</i> De Parkbijbel uit 1148	142
Dirk Van de Perre De architectuur van de premonstratenzers	144
Marc Fierens De viering van de liturgie in de premonstratenzer abdijen en priorijen	152
Céline Drêze Zingende zusters. De liturgische gezangen van de norbertinessen	157
Lieve Watteeuw Het Missaal van de Sint-Michielsabdij van Antwerpen of het Missaal van Berchem (ca. 1140-1150)	160

Karl Kügle Het Missaal van Park (Oxford, Wadham College, Ms. A.14.12). Een liturgisch boek in opdracht van Ambroos van Engelen, abt van Park	163
Nicholas Bleisch en Henry Drummond Op zoek naar de verborgen schat in het Antifonarium Tsgrooten	165
Inga Behrendt Kennismaking met het geestelijk leven van de norbertinessen van het klooster Gempe in de achttiende eeuw vanuit de bewaarde koorboeken	169
Jozef Van Osta Orgelbouwkunst als <i>splendor cultus</i>	174
Luc Rombouts De norbertijnse beiaardcultuur	179
Stefan Van Lani en Herman Janssens Afschaffing op het einde van achttiende eeuw en wedergeboorte na 1830	182
Dominique-Marie Dautet Franse norbertijnen en norbertinessen in ballingschap in België, begin twintigste eeuw	189
Jan Sanders, Carine Dujardin, Dries Vanysacker en Herman Janssens Missies vanuit de abdijen in Nederland en België	192
Uma Wijnants Kerk in Nood als hedendaags pastoraal charisma	198
Denis Hendrickx Verbondenheid met de norbertijngemeenschappen	200
Johan Goossens Liefdadigheid in overvloed. Leven en werken van norbertijnen en norbertinessen vandaag	204
Maria Magdalena van Bussel Het wijndomein van Sint-Catharinadal	206
Liesbet Kusters PARCUM. Zorg voor religieus erfgoed	209
Mohamed Ridouani De nieuwe toekomst van de Erfgoedsite Abdij van Park. Een uniek samenwerkingsproject	211
Erik De Sutter Norbertijnen en de toekomst	213
Catalogus	215
Biografie van de auteurs	289
Bibliografie	293
Bruikleengevers	317
Fotoverantwoording	318